

POSTANOWIENIE

26 marca 2026 r.

Sąd Najwyższy w Izbie Cywilnej w składzie:

SSN Agnieszka Jurkowska-Chocyk

na posiedzeniu niejawnym 26 marca 2026 r. w Warszawie
w sprawie z powództwa J.S. i P.S.
przeciwko Bankowi spółce akcyjnej w W.
o ustalenie, ewentualnie zapłatę,
na skutek skargi kasacyjnej Banku spółki akcyjnej w W.
od wyroku Sądu Apelacyjnego we Wrocławiu
z 25 lutego 2025 r., I ACa 2224/23,

I. odmawia przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania;

**II. zasądza od Banku spółki akcyjnej w W. na rzecz J.S. i P.S.
kwoty po 2700 zł (dwa tysiące siedemset złotych) kosztów
postępowania kasacyjnego z odsetkami w wysokości odsetek
ustawowych za opóźnienie za czas po upływie tygodnia od dnia
doręczenia zobowiązanemu niniejszego postanowienia do dnia
zapłaty.**

UZASADNIENIE

Wyrokiem z 29 maja 2023 r. Sąd Okręgowy we Wrocławiu ustalił, że umowa nr [...] o kredyt hipoteczny dla osób fizycznych „[...]” waloryzowany kursem CHF zawarta 23 lipca 2008 r. pomiędzy J.S. i P.S. a Bankiem1 S.A. w W., którego następcą prawnym jest Bank S.A. z siedzibą w W., jest nieważna (pkt 1) i orzekł o kosztach postępowania (pkt 2 i 3).

Wyrokiem z 25 lutego 2025 r. Sąd Apelacyjny we Wrocławiu oddalił apelację pozwanego i orzekł o kosztach postępowania.

Pozwany wniósł skargę kasacyjną, w której zaskarżył wyrok Sądu Apelacyjnego w całości. We wniosku o przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania skarżący powołał się na nieważność postępowania, której upatrywał w pozbawieniu go możliwości obrony praw (art. 379 pkt 5 k.p.c.) ze względu na to, że Sąd pierwszej instancji rozpoznał sprawę na posiedzeniu niejawnym i nie przeprowadził dowodu z opinii biegłego na okoliczność wyliczeń hipotetycznej spłaty kredytu w oparciu o średni kurs NBP. Skarżący wskazał również, że w sprawie występuje szereg istotnych zagadnień prawnych dotyczących problematyki abuzywności postanowień umowy i skutków tej abuzywności.

W odpowiedzi powodowie wnieśli o odmowę przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania i zasądzenie na ich rzecz zwrotu kosztów postępowania kasacyjnego według norm przepisanych.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje:

Zgodnie z art. 398⁹ § 1 k.p.c. Sąd Najwyższy przyjmuje skargę kasacyjną do rozpoznania, jeżeli w sprawie występuje istotne zagadnienie prawne, istnieje potrzeba wykładni przepisów prawnych budzących poważne wątpliwości lub wywołujących rozbieżności w orzecznictwie sądów, zachodzi nieważność postępowania lub skarga kasacyjna jest oczywiście uzasadniona. Nakładając na skarżących obowiązek wskazania i uzasadnienia oznaczonej przesłanki przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania, ustawodawca zmierzał do zagwarantowania, że skarga kasacyjna, nadzwyczajny środek zaskarżenia prawomocnych orzeczeń, będzie pełnić przypisane jej funkcje publicznoprawne. Ograniczenie przesłanek do czterech ma więc zapewnić, że przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania ustrojowo i procesowo jest uzasadnione jedynie w tych sprawach, w których mogą być zrealizowane jej funkcje publicznoprawne, a skarga kasacyjna nie stanie się instrumentem wykorzystywanym w każdej sprawie.

W pierwszej kolejności należy stwierdzić, że w sprawie nie zachodzi nieważność postępowania, której skarżący upatrywał w pozbawieniu go możliwości obrony praw (art. 379 pkt 5 k.p.c.) ze względu na to, że Sąd pierwszej instancji

rozpoznał sprawę na posiedzeniu niejawnym i nie przeprowadził dowodu z opinii biegłego na okoliczność wyliczeń hipotetycznej spłaty kredytu w oparciu o średni kurs NBP. Odnosząc się do tej kwestii należy zauważyć, że Sąd Najwyższy, zgodnie z art. 398¹³ § 1 k.p.c., nie jest uprawniony do badania z urzędu nieważności postępowania przed sądem pierwszej instancji. Takie badanie jest jednak możliwe, gdy skarżący zarzuci w skardze kasacyjnej naruszenie przez sąd drugiej instancji art. 386 § 2 k.p.c. przez nieuwzględnienie nieważności postępowania przed sądem pierwszej instancji. Ewentualna nieważność postępowania przed sądem pierwszej instancji, której sąd drugiej instancji z urzędu nie uwzględnił, stanowi uzasadnioną podstawę skargi kasacyjnej jedynie wtedy, gdy miała istotny wpływ na wynik sprawy, co jest konsekwencją treści art. 398³ § 1 pkt 2 k.p.c. (wyrok SN z 13 września 2012 r., V CSK 384/11; wyrok SN z 20 lutego 2025 r., II CSKP 1582/22). W okolicznościach sprawy nie można przyjąć, że taki wpływ został wykazany. W judykaturze konsekwentnie zwraca się bowiem uwagę na niedopuszczalność zastąpienia niedozwolonych postanowień umownych odsyłających do kursu waluty obcej wynikającego z tabeli bankowej odesłaniem do kursu średniego waluty obcej ustalanego przez Narodowy Bank Polski (por. wyrok SN z 24 lutego 2022 r., II CSKP 45/22; wyroki SN z 10 maja 2022 r., II CSKP 163/22, II CSKP 285/22 i II CSKP 382/22, wyrok SN z 20 maja 2022 r., II CSKP 403/22; postanowienie SN z 29 sierpnia 2023 r., I CSK 4312/22).

Przechodząc do oceny pozostałych kwestii podniesionych przez skarżącego, należy przypomnieć, że istotnym zagadnieniem prawnym w rozumieniu art. 398⁹ § 1 pkt 1 k.p.c. jest zagadnienie nowe, nierozwiązane dotychczas w orzecznictwie, którego wyjaśnienie może przyczynić się do rozwoju prawa. Zagadnienie prawne powinno, przede wszystkim, być sformułowane w oparciu o okoliczności mieszczące się w stanie faktycznym sprawy wynikającym z dokonanych przez sąd ustaleń (postanowienie Sądu Najwyższego z 7 czerwca 2001 r., III CZP 33/01), a jednocześnie zostać przedstawione w sposób ogólny i abstrakcyjny tak, aby umożliwić Sądowi Najwyższemu udzielenie uniwersalnej odpowiedzi, niesprowadzającej się do samej subsumpcji i rozstrzygnięcia konkretnego sporu (postanowienia Sądu Najwyższego: z 15 października 2002 r.,

III CZP 66/02; z 22 października 2002 r., III CZP 64/02; z 5 grudnia 2008 r., III CZP 119/08).

Z kolei oparcie wniosku o przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania na podstawie wykładni przepisów prawa budzących poważne wątpliwości lub wywołujących rozbieżności w orzecznictwie sądów (art. 398⁹ § 1 pkt 2 k.p.c.) wymaga wykazania jaki konkretny przepis prawa, zastosowany w danej sprawie, jest przedmiotem rozbieżnej wykładni w judykaturze sądowej i na czym rozbieżność ta polega, co wymaga przytoczenia orzeczeń sądów wydanych w takich samych lub istotnie zbliżonych stanach faktycznych, względnie, jaki konkretny przepis prawa, zastosowany w danej sprawie, wymaga interpretacji ze strony Sądu Najwyższego, z czego potrzeba ta wynika i z jakich powodów dotychczasowy dorobek doktryny i orzecznictwa jest w tej mierze niewystarczający. Nieodzowne jest ponadto, podobnie jak w przypadku przyczyny kasacyjnej określonej w art. 398⁹ § 1 pkt 1 k.p.c., wykazanie związku między oczekiwaną od Sądu Najwyższego wykładnią prawa a wynikiem postępowania kasacyjnego (postanowienia Sądu Najwyższego: z 15 października 2002 r., II CZ 102/02; z 29 lipca 2015 r., I CSK 980/14; z 19 czerwca 2018 r., IV CSK 56/18).

Szczegółowa analiza sprawy prowadzi do wniosku, że skarga kasacyjna pozwanego nie zawiera argumentów wystarczających do uznania, że w sprawie spełnione zostały przesłanki z art. 398⁹ § 1 pkt 1 i 2 k.p.c. uzasadniające przyjęcie sprawy do rozpoznania.

Podniesione przez skarżącego wątpliwości wykładnicze i sformułowane zagadnienie prawne koncentrują się wokół problemu dotyczącego abuzowości postanowień umowy i skutków tej abuzowości. Kwestie te były w ostatnim czasie przedmiotem licznych wypowiedzi Sądu Najwyższego, który obszernie odniósł się do wszystkich kwestii, które zostały przytoczone we wniosku o przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania (zob. m.in. uchwałę pełnego składu Izby Cywilnej SN z 25 kwietnia 2024 r., III CZP 25/22; uchwałę SN z 28 kwietnia 2022 r., III CZP 40/22; wyroki SN: z 10 maja 2022 r., II CSKP 285/22; z 26 maja 2022 r., II CSKP 650/22; z 13 maja 2022 r. II CSKP 293/22; z 13 maja 2022 r. II CSKP 405/22; z 31 marca 2023 r., II CSKP 1052/22; z 26 maja 2022 r.,

II CSKP 650/22; z 31 stycznia 2023 r., II CSKP 1200/22; z 29 listopada 2023 r., II CSKP 1461/22).

W orzecznictwie Sądu Najwyższego nie budzi wątpliwości, że stwierdzenie niedozwolonego charakteru postanowienia w umowie kredytu może uzasadniać uznanie umowy za nieważną. Stwierdzenie nieważności umowy mieści się bowiem w zakresie sankcji, jaką dyrektywa 93/13 przewiduje w związku z wykorzystywaniem przez przedsiębiorcę nieuczciwych postanowień umownych (zob. m.in. uchwałę pełnego składu Izby Cywilnej SN z 25 kwietnia 2024 r., III CZP 25/22; uchwałę składu 7 sędziów SN z 7 maja 2021 r., zasadę prawną, III CZP 6/21, OSNC 2021, nr 9, poz. 56; uchwałę SN z 16 lutego 2021 r., III CZP 11/20, OSNC 2021, nr 6, poz. 40; postanowienie SN z 6 lipca 2021 r., III CZP 41/20; wyroki TSUE z 3 października 2019 r., C-260/18, Kamil Dziubak, Justyna Dziubak przeciwko Raiffeisen Bank International AG i z 29 kwietnia 2021 r., C-19/20, I.W., R.W. przeciwko Bank BPH S.A.).

Przyjęcie zaś przez sąd innej podstawy prawnej rozstrzygnięcia niż wskazana przez strony nie stanowi wyjścia poza granice żądania wynikające z art. 321 § 1 k.p.c., gdyż w sposób niekwestionowany działa w procesie cywilnym zasada *da mihi factum, dabo tibi ius* oraz *iura novit curia*. Wystąpienie powinności sądu oparcia rozstrzygnięcia na innej podstawie prawnej niż wskazana przez powoda może wynikać z okoliczności konkretnej sprawy uzasadniających dokonanie subsumcji stanu faktycznego pod określoną podstawę prawną (wyrok SN z 15 kwietnia 2003 r., V CKN 115/01; wyrok SN z 6 czerwca 2023 r., II CSKP 1183/22).

Aktualnie nie budzi także wątpliwości, że choć umowa kredytu przewidująca tzw. spread walutowy mieści się w konstrukcji ogólnej umowy kredytu bankowego i stanowi jej możliwy wariant (art. 353¹ k.c. w zw. z art. 69 pr. bank.), to mechanizm ustalania przez bank kursów waluty, który pozostawia bankowi swobodę, jest w sposób oczywisty sprzeczny z dobrymi obyczajami i rażąco narusza interesy konsumenta, zaś klauzula, która nie zawiera jednoznacznej treści i przez to pozwala na pełną swobodę decyzyjną przedsiębiorcy w kwestii bardzo istotnej dla konsumenta, dotyczącej kosztów kredytu, jest klauzulą niedozwoloną (por. wyroki

SN: z 24 czerwca 2022 r., II CSKP 10/22; z 8 listopada 2022 r., II CSKP 1153/22; z 20 lutego 2023 r., II CSKP 809/22; z 8 marca 2023 r., II CSKP 1095/22; z 12 kwietnia 2023 r., II CSKP 1531/22; z 18 kwietnia 2023 r., II CSKP 1511/22; z 15 października 2024 r., II CSKP 474/23; z 13 listopada 2024 r., II CSKP 854/24; z 9 stycznia 2025 r., II CSKP 30/23; z 16 maja 2025, II CSKP 201/23; z 28 lutego 2025 r., II CSKP 278/23).

Jak wskazano już wyżej, niedopuszczalne jest zastępowanie wyeliminowanego abuzywnego postanowienia umowy innym mechanizmem wyliczenia kwoty raty kapitałowo-odsetkowej. Żaden bowiem przepis prawa, w tym art. 385¹ i art. 358 § 2 k.c., nie daje podstaw do zastąpienia klauzuli abuzywnej innym postanowieniem. Uzupełnienie luk po wyeliminowaniu takiej klauzuli stanowiłoby bowiem zbyt daleko idącą modyfikację umowy w celu ratowania sytuacji prawnej przedsiębiorcy stosującego niedozwolone postanowienie umowne (zob. wyrok SN z 26 kwietnia 2022 r. II CSKP 550/22; postanowienia SN: z 31 maja 2022 r., I CSK 2314/22; z 1 lutego 2023 r., I CSK 5615/22 oraz z 6 lipca 2023 r., I CSK 5755/22). Potwierdził to Sąd Najwyższy w uchwale pełnego składu Izby Cywilnej z 25 kwietnia 2024 r., III CZP 25/22, w której stwierdzono m.in., iż w razie uznania, że postanowienie umowy kredytu indeksowanego, odnoszące się do sposobu określania kursu waluty obcej stanowi niedozwolone postanowienie umowne i nie jest wiążące, w obowiązującym stanie prawnym nie można przyjąć, że miejsce tego postanowienia zajmuje inny sposób określenia kursu waluty obcej wynikający z przepisów prawa lub zwyczajów. Ponadto Sąd Najwyższy przesądził także, że w razie niemożliwości ustalenia wiążącego strony kursu waluty obcej w umowie kredytu indeksowanego umowa nie wiąże także w pozostałym zakresie.

Wobec powyższego podniesione przez skarżącego wątpliwości interpretacyjne należy uznać za wyjaśnione.

Z tych względów Sąd Najwyższy odmówił przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania (art. 398⁹ § 1 k.p.c.).

O kosztach postępowania kasacyjnego orzeczono zgodnie z art. 98 § 1, 1¹ i 3 w zw. z art. 391 § 1 i art. 398²¹ k.p.c. oraz w zw. z § 2 pkt 7, § 10 ust. 4 pkt 2

rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 22 października 2015 r. w sprawie opłat za czynności adwokackie.

Agnieszka Jurkowska-Chocyk

A.G.

[SOP]